

Naturvårdsverket  
[registrator@naturvardsverket.se](mailto:registrator@naturvardsverket.se)  
Att: Ebba Henning Planck  
[Ebba.Henning-Planck@Naturvardsverket.se](mailto:Ebba.Henning-Planck@Naturvardsverket.se)

Ärendenummer  
NV-08122-18

Datum  
2020-02-16

---

## Synpunkter på Naturvårdsverkets preliminära förslag till jakttidsändringar, paket 1

---

BirdLife Sverige avger härmed yttrande gällande det förslag till nya jakttider (paket 1) som Naturvårdsverket presenterat. Detta paket omfattar i huvudsak däggdjur men det ingår även en del frågor som rör skydds jakt på fåglar. Av naturliga skäl kommer vi att koncentrera oss på det sistnämnda, men vi vill inledningsvis lämna en grundläggande synpunkt på hela processen.

Beredningen av nya jakttider har utgått från ett antal riktlinjer, bland annat juridiska och biologiska ramar för jakttider men också principer enligt Naturvårdsverkets egen *Strategi för svensk viltförvaltning*, som tillmäts stor betydelse i Naturvårdsverkets förslag. På drygt 20 platser i förslaget motiveras ändrade (oftast utökade) jakttider med följande skrivning: "*I enlighet med Strategi för svensk viltförvaltning ska jakt, viltturism och annat brukande av vilt inte begränsas av omotiverade hinder utan utgångspunkten är att det ska främjas*".

Det är lätt att få intrycket att Naturvårdsverket sätter denna princip i främsta rummet, framför lagstiftning och politiska beslut om att vi ska vårda och bevara våra viltstammar i livskraftiga bestånd. Texten antyder att jaktintresset är överordnat samtliga andra sätt att betrakta och värdera vår vilda fauna.

Principen används inte minst när det gäller arter där det knappast finns några bärande skäl att tillåta jakt. Vi vänder oss därför mot de, i detta paket, föreslagna jakttiderna på ekorre och hermelin som även fortsättningsvis bör vara undantagna från jakt.

Dessutom används principen enbart för att motivera jakt och det tas inte hänsyn till att texten i *Strategi för svensk viltförvaltning* även innefattar viltturism. Det är en betydande brist eftersom jakt och viltturism ofta kan sägas vara motstående intressen. Som exempel kan nämnas att ingen skulle komma på tanken att anordna en fågelexkursion längs Ölands östkust i samband med andjaktspremiären i augusti.

Det bör också noteras att i ovan nämnda strategi uttryckligen står: "*Strategi för svensk viltförvaltning är en nationell strategi som beskriver vägval för att utveckla och stärka Sveriges viltförvaltning fram till år 2020.*" Där är vi nu, och det bör poängteras att de nya jakttiderna ska gälla sex år framöver. Det innebär att Naturvårdsverket förlänger nämnda strategi med sex år utan att frågan beretts. Detta är anmärkningsvärt, inte minst i ljuset av att både vi och andra ideella naturvårdsorganisationer var mycket kritiska till strategin. Vi anser därför att nämnda strategi måste revideras.

Som vi ser det ska inte en arts jaktbarhet avgöras utifrån om den svenska populationen anses vara livskraftig eller ej. Utgångspunkten ska i stället vara att jaktbytet tas tillvara.

Vi anser också att samtliga jakttider måste anpassas till övrigt nyttjande av naturen (inte minst det som brukar kallas rörligt friluftsliv). Som framgår ovan, anser vi att Naturvårdsverkets förslag ger jakten oproportionerligt stort utrymme i förhållande till andra intressen, inte minst möjligheterna att uppleva fåglar, däggdjur och natur i allmänhet. Detta är intressen som ökat kraftigt under senare år samtidigt som intresset för jakt snarare minskat eller legat på en oförändrad nivå.

En mycket viktig princip är också att varken jakt eller hundträning ska få förekomma under parningstid och yngeltid (inklusive tidpunkt för spel hos vissa fågelarter respektive tider då ungar är beroende av sina föräldrar för att överleva).

## 18. Inskränkningar i jakten, tid på dygnet

I Naturvårdsverkets förslag begränsas tiden för jakt på fågel till tiden från en timma före solens uppgång till en timma efter dess nedgång. "Naturvårdsverket föreslår att tiden för jakt på dessa fåglar begränsas under dygnets mörka timmar då det kan vara svårt att avgöra arttillhörighet med hög risk för felskjutning av fredade och hotade arter. En ökad risk för skadeskjutningar kan då också föreligga." Trots detta föreslås alltså att jakt ska få bedrivas under tider då det i stora delar av Sverige är helt mörkt. Inte ens erfarna ornitologer kan under dessa perioder skilja olika arter änder åt. Från det att jakten inleds i slutet av augusti och ett par månader därefter bär de flesta andhannar så kallad eklipsdräkt, vilket innebär att de är lika honorna. Detta faktum bidrar till risken att fredade arter skjuts. Dessutom ökar risken för skadeskjutningar med tilltagande mörker. Det är inte etiskt försvarbart att jaga om man inte vet vad man skjuter på. Därför anser vi att jakt på änder och gäss inte ska inledas förrän vid solens uppgång och att den ska avslutas vid solens nedgång.

## 19. Tider för jakt med hund och jaktträning med hund

Under 19.30 sägs att det saknas kunskap om eller i vilken omfattning hundar stör fåglar under träningstiden efter avslutad jakt. Självklart måste detta utredas innan det tas beslut om ändrade tider för jaktträning med hund.

## 21. Skydds jakt på enskilda initiativ med stöd av JF bilaga 4

Vi finner det vidare mycket märkligt att Naturvårdsverket, under punkt 21.5, först skriver att många begrepp och definitioner är otydliga och inkonsekvent använda och att det "finns behov av att på ett tydligt och konsekvent sätt ange villkoren", men därefter konstaterar att "det finns dock inte utrymme för en sådan översyn inom ramen för detta arbete". När anser Naturvårdsverket att denna översyn ska genomföras? Är det om sex år, då nästa översyn av jakttiderna ska ske? Naturligtvis bör dessa otydligheter rätas ut redan nu!

## 23. Skydds jakt JF bilaga 4, punkt 2

Texten gällande skydds jakt som formuleras "där kan orsaka skada eller annan olägenhet" måste ändras till "där orsakar skada eller allvarlig olägenhet" (våra understrykningar för att förtydliga meningskillnaden). Skydds jakt är ett instrument som kan användas för att förhindra att konstaterad skadegörelse fortsätter. Som texten nu är formulerad ger den utrymme för jakt även när det inte är fråga om skador.

På denna punkt vill vi också hänvisa till Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) som låtit en jurist granska skrivningarna. Liksom SkOF anser vi att förslagen i punkten strider mot EU:s fågeldirektiv, och vi ställer oss bakom SkOF:s yttrande som återges här:

### Förslag stycke 1

Samtliga fågelarter flyttas till stycke 2, i vilket villkoren preciseras.

### Motivering

Enligt art 9.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv om bevarande av vilda fåglar (Eu:s fågeldirektiv) får medlemsstaterna, om det inte finns någon annan lämplig lösning medge undantag från artiklarna 5–8 i följande fall:

- av hänsyn till människors hälsa och säkerhet
- av hänsyn till flygsäkerheten
- för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske och vatten
- för att skydda flora och fauna

Gällande förutsättningarna i stycke 1 (Gård och trädgård): Punkten hänsyn till människors hälsa och säkerhet synes eventuellt behöva tillämpas på några av däggdjursarterna men inte på fågelarterna. Det synes mer än långsökt att t.ex. en gråsparv skulle kunna utgöra en fara för människors hälsa och säkerhet. När det gäller råkor finns ett avgörande från Mark- och miljööverdomstolen som styrker att

råkor inte utgör en olägenhet för människors hälsa (M8510/11).  
Punkten hänsyn till flygsäkerheten synes i detta sammanhang helt oväsentlig.  
Punkten för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske och vatten samt för att skydda flora och fauna synes även den oväsentlig för gårdar och trädgårdar.  
Ordalydelsen "där kan orsaka skada eller annan olägenhet" medför ett godtycke som inte synes förenligt med EU:s fågeldirektiv.

#### Konsekvens

Omotiverad jakt på fågelarterna i JF bil4 p2 st1 (vilken synes förekomma i inte försumbar omfattning) hade straffbelagts och Sverige hade i detta avseende inte längre brutit mot EU:s fågeldirektiv.

### 26. Skydds jakt JF bilaga 4, punkt 6

Förslaget innehåller formuleringar som öppnar för icke önskvärd skydds jakt. Under punkt 26.2 anges att en lång rad fågelarter får skydds jagas på enskilds initiativ om de uppträder vid flygplatser. I detta fall kan "vid" få en vid tolkning, vilket skulle kunna innebära skydds jakt även utanför själva flygplatsens område. Denna tolkning har bekräftats av Naturvårdsverkets handläggare. Eftersom flygplatser normalt är inhägnade, därtill med stora säkerhetszoner, anser vi att skydds jakt utanför flygplatsens område inte ska få ske på enskilds initiativ utan måste hanteras av berörd länsstyrelse.

### 36 och 37. Skydds jakt JF bilaga 4, storskarv samt sångsvan och trana

För att minska på administrationen, inte minst på länsstyrelserna, föreslås att skydds jakt på enskilds initiativ införs för sångsvan, trana och storskarv. Vi anser att detta inte är genomtänkt och att det därför inte kan accepteras. Med tanke på att återrapporteringen av tillståndsgiven skydds jakt på storskarv haft mycket stora brister tidigare, anser vi att risken är stor att myndigheterna tappar kontrollen över hur många fåglar som skjuts. Slopande av tillståndsansökan gör det också "fritt fram" för väldigt många som inte har giltiga skäl för skydds jakt att "ta saken i egna händer". Det kommer onekligen att leda till en (sannolikt kraftigt) utökad spridning av blyammunition i naturen, liksom betydande störning av särskilt känsliga arters rast- och häckningsplatser. I många fall kan jakt på enskilds initiativ komma att innebära lagbrott, såsom när blyammunition används under jakt vid öppet grunt vatten eller vid landstigning på häckningsskär för att lättare kunna skjuta exempelvis storskarvar.

Det bör påpekas att Naturvårdsverket använder inaktuella summor i underlaget för beslutet. Det nämns att det under 2017 fälldes totalt ca 2 500 storskarvar under skydds jakt i hela landet. Två år senare, 2019, sköts det enbart i Kalmar län 2 600 storskarvar under skydds jakt. Med tanke på jaktens hittillsvarande omfattning, och den negativa stämpel storskarven har fått, är risken stor att storskarvar kommer att jagas även när de formella kraven inte är uppfyllda.

I detta sammanhang måste det också påpekas att fortfarande saknas ett tydligt orsakssamband mellan storskarvens fiske och fiskbestånden i större skala. Risken är uppenbar att storskarven blir syndabock trots att andra faktorer har betydligt större påverkan. Bland dessa faktorer kan nämnas habitatförluster (inte minst uppväxtområden för småfisk) på grund av utbyggnad av marinor, småbåtshamnar och bryggor samt grumling till följd av ökande båttrafik. Även övergödning, miljögifter och, inte minst, överfiske påverkar fiskbestånden negativt.

Naturvårdsverket föreslår att skydds jakt på storskarv på enskilds initiativ ska få bedrivas 300 m från känd boplatz för storskarv, havsörn eller fiskgjuse. BirdLife Sverige anser att 300 m (i synnerhet på öppet vatten) är en alltför kort skydds zon, då jakt eller andra allvarliga störningar på detta avstånd kan få såväl skarvar som örnar och gjusar att lämna sina respektive bon. Att utöka avståndet till 500 m torde knappast vara avgörande för skydds jaktens utövande, men kan vara betydande för att inte påverka nämnda arters häckning.

I lagtexten om avstånd till boplatser måste ordet "känd" strykas. Risken är annars överhängande att eventuella överträdelser inte kommer att kunna lagföras, därför att skyddsjägaren alltid kan hävda att boplatserna inte var kända för hen.

BirdLife Sverige anser vidare att skyddszonen måste gälla även för andra kolonihäckande fåglar än storskarv. Naturvårdsverket bör kunna inse det felaktiga i att bedriva skyddsjakt på storskarv i direkt anslutning till exempelvis en av landets få stora kolonier av kentsk tärna eller skrântärna. I värsta fall skulle en betydande del av Sveriges "årsproduktion" av dessa arter kunna gå förlorad vid ett enda jakttillfälle, t.ex. genom att tärnorna störs bort och lämnar ägg/ungar försvarslösa mot predatorer.

Eftersom den mesta av skyddsjakten på storskarv idag fortfarande sker med blyhagel, och många skjutna fåglar lämnas utan att tas om hand, anser vi att ett villkor för skyddsjakt måste vara att den sker med blyfri ammunition. Döda fåglar utgör en betydande andel av många andra arters diet, inte minst havsörnen.

BirdLife Sverige anser att skyddsjakt på storskarv, sångsvan och trana även fortsättningsvis måste handläggas av länsstyrelserna i berörda län på samma sätt som tidigare.

I detta sammanhang vill vi också hänvisa till det framgångsrika arbetet med en gås- och tranförvaltningsgrupp som sedan länge bedrivits i Skåne. Detta arbete bör kunna ligga till grund för liknande insatser även i andra län. Beslut om skyddsjakt på enskilda initiativ kan riskera det framgångsrika arbetet som bedrivs i Skåne.

För BirdLife Sverige,



Daniel Bengtsson  
Fågelskyddsansvarig  
BirdLife Sverige  
Tel. 070 515 45 33  
E-post: [daniel.bengtsson@birdlife.se](mailto:daniel.bengtsson@birdlife.se)



Anders Wirdheim  
Representant i beredningsgruppen för jakttider  
BirdLife Sverige  
Tel. 070 513 75 76  
E-post: [anders.wirdheim@birdlife.se](mailto:anders.wirdheim@birdlife.se)